

обробки вантажів, суден, контейнерів в пунктах пропуску, що зумовлюється ініціативами та пропозиціями в нинішніх, нагальних потребах широкого кола учасників транспортно-експедиторської діяльності, інших користувачів ІСПС.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними: постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 451 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
2. Про морські порти України: Закон України від 17 травня 2012 року № 4709-VI // Відомості В
3. Про затвердження Правил оформлення вантажних перевізних документів на перевезення морським транспортом: наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 13.12.2004 р. № 1098 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 52. – Ст. 3468.

УДК 351.713 (477)

Перепелиця В. О., студентка 5 курсу судово-адміністративного факультету НУ«ОЮА»

Роль органів доходів і зборів в міжнародному військово-технічному співробітництві України з іншими країнами

В статті досліджуються сучасні складові військово-технічного співробітництва України з іншими країнами, аналізуються існуючі проблеми та пропонуються шляхи їх вирішення. Особливу увагу в статті звернуто на державну компанію, що має монополієне право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності у сфері експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення. Одне із ключових значень в дослідженні даної теми відведено органам доходів та зборів, що здійснюють контроль за переміщенням товарів військового призначення.

Ключові слова: військово-технічне співробітництво, товари військового призначення, форми контролю, експорт та імпорт товарів військового призначення.

В статье исследуются современные составляющие военно-технического сотрудничества Украины с другими странами, анализируются существующие проблемы и предлагаются пути их решения. Отдельное внимание обращено на государственную компанию, обладающую монополией на осуществление внешнеэкономической деятельности в сфере импорта и экспорта продукции и услуг военного и специального назначения. Одно из ключевых значений в исследовании данной темы отведено органам доходов и сборов, которые осуществляют контроль за перемещением товаров военного назначения.

Ключевые слова: военно-техническое сотрудничество, товары военного назначения, формы контроля, экспорт и импорт товаров военного назначения.

The article is dedicated to the modern components of military-technical cooperation between Ukraine and foreign states. Author was explored existing problems and proposed their solutions. Special attention is paid to the «Ukrspesexport», is an authorized state-owned intermediary company, which is engaged in foreign economic activities for export and import of military and special-purpose products and services. One of the main part in research belong to the customs, which implements control of military products.

Key words: military-technical cooperation between Ukraine and foreign states, military products, control form, for export and import of military and special-purpose products and services.

Актуальність статті обумовлюється загостренням військової ситуації в світі та в Україні зокрема. Дане явище вимагає вдосконалення існуючого стану правового регулювання порядку переміщення цієї категорії товару для внесення подальших змін і пропозицій в сферу військово-технічного співробітництва.

Аналіз останніх досліджень. Окремі питання, пов'язані з переміщенням товарів військового призначення через митний кордон України, проведенням необхідних форм контролю за їх переміщенням, а також міжнародного військово-технічного співробітництва в своїх роботах досліджували С.В. Грачов, В.А. Анікеєнко, І.О. Базилюк, В.М. Бегма, С.Т. Бруль, А.В. Єрмолаєв тощо. Однак участь та роль органів доходів і зборів міжнародному співробітництві, на жаль, залишилася поза увагою вчених, фахівців та практиків з цього питання. Саме тому метою статті є наукове дослідження цієї теми, без якої неможливо розробити обґрунтованих рекомендацій з приводу поліпшення співробітництва та підвищення ефективності вітчизняного переозброєння Збройних Сил України.

Виклад основного матеріалу. Військово-технічне співробітництво з іноземними державами (далі — військово-технічне співробітництво) — діяльність у сфері зовнішніх відносин, пов'язана з розробленням, виробництвом, модернізацією та знищенням (утилізацією) товарів військового призначення, що провадиться в рамках зовнішньоекономічних договорів (контрактів) та міжнародних договорів з метою забезпечення захисту політичних, економічних і військових інтересів держави [1].

Метою військово-технічного співробітництва України з іноземними державами є забезпечення національних інтересів і безпеки держави, оснащення Збройних Сил та інших військових формувань сучасним озброєнням і військовою технікою, іншими товарами військового призначення, розвиток експортного потенціалу військово-промислового комплексу, підвищення науково-технічного та технологічного потенціалу оборонної галузі України.

Державне регулювання діяльності у сфері військово-технічного співробітництва здійснюється шляхом:

а) визначення напрямів військово-технічного співробітництва відповідно до політичних та економічних інтересів України;

б) встановлення заборони і обмежень на експортно-імпортні операції щодо товарів військового призначення з метою забезпечення безпеки і оборони, економічної стабільності, захисту внутрішнього ринку, збереження і зміцнення позицій України політичного і економічного характеру, додержання міжнародних зобов'язань про скорочення і ліквідацію озброєнь, про нерозповсюдження зброї масового ураження;

в) недопущення до участі у військово-технічному співробітництві підприємств, установ, організацій, якщо вони у випадках, передбачених законодавством, не мають спеціальних повноважень або дозволів чи висновків і не зареєстровані в установленому порядку у відповідних державних органах;

г) визначення випадків страхування експортних операцій щодо товарів військового призначення, а також кредитів, наданих українськими і/або міжнародними банками, банками іноземних держав чи за участю іноземного капіталу, спеціалізованими страховими акціонерними товариствами, контрольний пакет акцій яких належить державі [2].

Постає нагальна потреба визначення на найближчу перспективу стратегічних цілей військово-технічного співробітництва України з іноземними державами та шляхів їх досягнення. Понад те, вже закінчився термін дії Концепції військово-технічного співробітництва України з іноземними державами на період до 2010 р. – базового державного орієнтуючого документа. Як концептуальний документ він і сьогодні не втратив актуальності, але в контексті змін, що відбулися, необхідним є його оновлення і розроблення Стратегії військово-технічного співробітництва на найближчу перспективу та деталізуючих нормативно-правових і програмно-цільових документів, що дозволять вирішити головні проблеми у цьому секторі [3, с. 6].

Відповідно до Закону України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» суб'єктом здійснення міжнародних передач товарів військового призначення та подвійного використання є зареєстрований центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного експортного контролю, суб'єкт господарювання України, який має намір здійснювати або здійснює міжнародні передачі товарів, включаючи посередництво (брокерську) діяльність [4].

В перші роки незалежності України на зовнішніх ринках озброєнь представляли три галузеві зовнішньоторгівельні організації:

- «Укрінмаш» при Міністерстві машинобудування ВПК та конверсії;
- «Прогрес» при Міністерстві промисловості;
- «Укроборонсервіс» при Міністерстві зовнішньоекономічних зв'язків та торгівлі.

Внаслідок реформування системи військово-технічного співробітництва України з іноземними державами з метою впорядкування діяльності у сфері експорту та імпорту озброєння, військової техніки та послуг військового і спеціального призначення у 1996 р. постановою Кабінету Міністрів України була створена Державна компанія «Укрспецекспорт». Три вищеназвані зовнішньоторгівельні організації увійшли до її складу на правах дочірніх підприємств. Офіційною датою створення ДК «Укрспецекспорт» вважається 9 жовтня 1996 р.

У подальшому до Компанії приєдналися Державне зовнішньоторгівельне та інвестиційне підприємство «Промоборонекспорт», Державне госпрозрахункове зовнішньоторгівельне підприємство «Спецтехноекспорт» та Державне підприємство «Зовнішньоторгівельна фірма «ТАСКО-експорт».

На сьогоднішній день, відповідно до постанови Кабінету Міністрів від 9 жовтня 1996 р. № 1247, державним посередником, уповноваженим на здійснення зовнішньоекономічної діяльності у сфері експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення, а також товарів, що містять відомості, які становлять державну таємницю є компанія «Укрспецекспорт». Правовою базою діяльності останньої є Закони України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання», «Про зовнішньоекономічну діяльність», Митний кодекс України, які закріплюють форми та методи державного експортного контролю за товарами військового призначення [5], Укази Президента України «Про заходи щодо вдосконалення військово-технічного співробітництва України з іноземними державами», «Про заходи щодо підвищення ефективності діяльності Державної

компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення», «Про розмежування повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері військово-технічного співробітництва з іноземними державами», «Про додаткові заходи щодо вдосконалення контролю у сфері міжнародного військово-технічного співробітництва», «Про Концепцію військово-технічного співробітництва з іноземними державами на період до 2010 року».

Відповідно до покладеного на Укрспецекспорт головного завдання, закріпленого в його статусі Положенням, даний суб'єкт має широке коло напрямків діяльності для його реалізації. Так, серед них можна виокремити наступні:

- можливість брати участь у підготовці проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань військово-технічного співробітництва України з іноземними державами;
- внесення пропозиції щодо вирішення питань стосовно можливості здійснення міжнародних передач товарів військового призначення;
- право брати участь у попередньому розгляді матеріалів щодо надання суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності повноважень на право здійснення експорту, імпорту товарів військового призначення;
- визначення залежно від ринкового попиту ціну продажу товарів військового призначення та обсяг витрат, пов'язаних із здійсненням продажу;
- реалізація застарілого та такого, що не користується попитом, майна Збройних Сил та інших військових формувань за ціною нижче його залишкової вартості;
- право звертатися до Національного банку з клопотанням про продовження терміну надходження валютних коштів за зовнішньоекономічними договорами (контрактами), за якими їх надходження передбачається у термін, що перевищує 90 днів;
- одержання в установленому порядку від центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій матеріали, необхідні для виконання покладених на неї завдань.

В питаннях міжнародного співробітництва Укрспецекспорт здійснює діяльність шляхом інформаційного обміну, надання консультаційних, маркетингових, посередницьких, брокерських, агентських, консигнаційних, юридичних послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності та одержання від них аналогічних послуг, наукової, науково-технічної, науково-виробничої, навчальної та іншої кооперації з іноземними суб'єктами господарської діяльності, співробітництва з міжнародними організаціями у військово-технічній сфері, організації і проведення виставок, конкурсів, торгів, конференцій, симпозіумів, семінарів та інших заходів щодо товарів військового призначення, здійснення інших видів діяльності у цій сфері, які не суперечать законодавству України та нормам міжнародного права [6].

Повертаючись до питання міжнародного військово-технічного співробітництва України слід звернути увагу на актуальні проблеми, що існують в даній сфері. На сьогоднішній день державне оборонне замовлення характеризується недостатністю обсягів та недосконалістю цільового замовлення. Продукція вітчизняних підприємств не користується належною державною підтримкою та майже відсутній механізм просування на зовнішній ринок. Однією з головних проблем є низька якість і неузгодженість між собою державних програм. Державна програма, яку згадували раніше, закінчилась декілька років назад,

а нова так і не була затверджена. Це свідчить про відсутність необхідної законодавчої бази у сфері військово-технічного співробітництва, використання механізмів лізингу, офсету, ліцензійного або спільного в кооперації з іноземними країнами виробництва озброєння і військової техніки (далі – ОВТ). Доволі обмеженим є перелік країн, з якими Україна уклала двосторонні угоди про військово-технічне співробітництво і про взаємний захист таємної інформації (що заважає будувати нормальні відносини з іноземними оборонними фірмами) [3, с. 8].

На нашу думку, одним із напрямків військово-технічного співробітництва повинно стати співробітництво органів доходів та зборів з відповідними іноземними органами в питаннях узгодження та регламентування процедури переміщення через митний кордон товарів військового призначення. Зовнішньою формою такого співробітництва, вважаємо, може стати укладання договорів та надання рекомендацій щодо переміщення окремих груп товарів, що мають військове призначення. Так, вдалим прикладом можна вважати Рекомендації, що були надані громадянам України щодо ввезення в Україну засобів індивідуального захисту з країн-членів ЄС. В даному правовому акті обґрунтовується та роз'яснюється можливість ввезення окремих груп товарів в Україну з урахуванням чинного законодавства країн-членів ЄС [7].

Наступною проблемою, що пронизує усі сфери державного управління є недостатнє фінансування заходів переозброєння Збройних сил України, зокрема обмеженість фінансовими ресурсами викликає недовіру до продукції вітчизняного оборонно-промислового комплексу (далі – ОПК) з боку іноземних споживачів, а як наслідок – зниження закупівлі цих товарів. Маємо зазначити, що окрім занепаду закупівель, недостатнє фінансування вплинуло на загальне виробництво продукції оборонного призначення та позбавило підприємства мотивації виробництва високотехнологічної продукції. Наслідком є настання практичної неможливості досягнення потрібного рівня конкурентоспроможності для виходу на зовнішні ринки.

Названі проблеми потребують нагального вирішення шляхом організації та проведення комплексу дій органами державної влади. Вони повинні бути організованими за декількома напрямками. Так, початком реформування повинно стати регулювання та вдосконалення законодавчої та нормативно-правової бази регулювання в сфері військово-технічного співробітництва. Повинно відбутися прискорення прийняття законів про військово-технічне співробітництво України з іноземними державами, сформовані довгострокові програми державного військово-технічного співробітництва з ними. Повинен бути створений Державний цільовий фонд для фінансування створення сучасних систем озброєння та технологій виробництва конкурентоспроможних на світовому ринку товарів військового призначення і подвійного використання.

В юридичній літературі також можна знайти думку про те, що є необхідним створення надвідомчого органу виконавчої влади, що відповідав би в державі за формування та реалізацію військово-технічної політики. Ми погоджуємося з даною думкою, оскільки даний захід позитивно вплине та зможе призвести до більш оперативного й ефективного державного управління сферою військово-технічного співробітництва, посилить координацію роботи і взаємодії відповідних міністерств, відомств і підприємств.

Низька ефективність державного управління оборонною сферою, високий рівень корупції ускладнюють вирішення наявних проблем, зумовлюють недостатній рівень оперативності й ефективності міжвідомчої взаємодії, гальмують процеси реформування Збройних Сил України, реструктуризації вітчизняної оборонної промисловості, створюють додаткові ризики зниження рівня ефективності військово-технічного співробітництва та обороноздатності держави.

Не дивлячись на те, що наше дослідження охоплює питання міжнародного військово-технічного співробітництва, хотілося б також звернути увагу на те, що переозброєння вітчизняних Збройних Сил є однією із складових даного співробітництва. Оскільки лише маючи сучасні автоматизовані системи управління озброєнням та військами, перехід на цифровий обмін інформацією, оснащення високоточними системами зброї, безпілотними літальними апаратами та військовою робототехнікою, вдосконаливши засоби ураження та радіолокації протиповітряної оборони може йти мова про конкурентоздатність та попит на міжнародному ринку. На доктринальному рівні провідними спеціалістами пропонується переозброєння Збройних Сил України поділити на три періоди.

На першому етапі (2011–2015 рр.) передбачається:

- створити та ввести в експлуатацію автоматизовану систему управління протиповітряної оборони;
- завершити дослідно-конструкторські роботи з модернізації бойових літаків та вертольотів, озброєння й техніки протиповітряної оборони, засобів ураження, бронетанкової техніки;
- продовжити створення ракетного комплексу та будівництво корабля класу «корвет»;
- завершити створення військово-транспортного літака Ан-70;
- закупити комплексні авіаційні й танкові тренажери.

На другому етапі (2016–2020 рр.) передбачається:

- здійснити серійну закупівлю модернізованих бойових літаків і вертольотів, засобів ураження, ОБТ, бронетанкової техніки;
- завершити створення ракетного комплексу, будівництво корабля класу «корвет»;
- розпочати дослідно-конструкторські роботи з розроблення вітчизняних безпілотних літаків.

На третьому етапі (2021–2025 рр.) планується:

- закупити або розпочати спільне виробництво нових зразків ОБТ, багатофункціональних бойових літаків і вертольотів, засобів ураження, озброєння та військової техніки протиповітряної оборони;
- розпочати дослідно-конструкторські роботи з розроблення озброєння, заснованого на нових фізичних принципах із застосуванням нано-технологій, бойових геоінформаційних систем [3, с. 34].

Досліджуючи міжнародне військово-технічне співробітництво України з іншими державами слід згадати про органи доходів і зборів в цьому механізмі. Відповідно до п. 7¹ ч. 2 ст. 544 МК України одним із основних призначень органів доходів і зборів є «здійснення державного експортного контролю в межах повноважень, покладених на органи доходів і зборів відповідно до цього Кодексу та інших законів України» [5]. Крім того, відповідно до пп. 89

п. 4 Положення про Державну фіскальну службу України саме вона «здійснює державний експортний контроль під час проведення митного контролю та митного оформлення товарів» [8].

Іншими словами, органи доходів і зборів є з'єднуючою ланкою, що дозволяє говорити про практичну реалізацію співробітництва з іншими державами. На Департамент організації митного контролю та оформлення покладеється обов'язок контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законодавства з питань державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання в межах повноважень, передбачених законодавством. Державна фіскальна служба України бере активну участь у міжнародних відносинах. Україна є членом таких міжнародних організацій, як Внутрішньо-європейської організації податкових адміністрацій, Всесвітньої митної організації, Організації економічного співробітництва та розвитку в рамках яких представники органів доходів і зборів співпрацюють з представниками відповідних органів інших держав з широкого спектра питань. Зокрема здійснюється обмін інформацією в результаті якої значно спрощується ведення багатосторонніх переговорів при укладенні угод про обмін інформацією, відбувається встановлення підтримання та впровадження міжнародних інструментів для гармонізації та єдиного застосування спрощених та ефективних митних систем та процедур, які керують рухом товарів, людей, транспортних засобів через митні кордони. В рамках названих організацій є можливим, на наш погляд, запровадження та розгляд питань у сфері військово-технічного співробітництва шляхом проведення форумів, конференцій, зустрічей.

Підсумовуючи викладене маємо визнати, що на сьогоднішній день, на жаль, існує чимала кількість проблем у сфері військово-технічного співробітництва України з іноземними державами. Це явище обумовлюється декількома чинниками, які вже були вказані вище: недостатня нормативно-правова база; недофінансування оборонної сфери, а як наслідок неспроможність конкурування вітчизняної техніки на міжнародному ринку; кадровий дефіцит під яким розуміється недостатність якісних управлінських, наукових, інженерних і технічних кадрів через відсутність закладів з підготовки спеціалістів сфери військово-технічного співробітництва. Проте, не можна забувати і про досягнення ДК «Укрспецекспорт», якій за час своєї діяльності вдалося налагодити експортно-імпорتنі поставки з великою кількістю країн.

Загострення військової ситуації в Україні потребує рішучих дій з боку органів державної влади направлених на зміцнення обороноздатності шляхом імпорту озброєння, боєприпасів, військової та спеціальної техніки, тощо. Звідси випливає важливість виконання органами доходів та зборів скоординовано, регламентовано та чітко належних дій для переміщення таких товарів через митний кордон України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про військово-технічне співробітництво з іноземними державами: Проект Закону України від 13.12.2007 р. № 1209. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JFOXLOOA.html

2. Про заходи щодо вдосконалення військово-технічного співробітництва України з іноземними державами:

Указ Президента України від 21 квітня 1999 р. № 422/09 // Офіційний вісник України. — 1999. — № 16.

3. Бегма В.М. Військово-технічне співробітництво в умовах глобалізації: український вимір: зб. матеріалів «круглого столу». — К.: НІСД, 2011. — 80 с.

4. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20 лютого 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 23. — Ст. 148.

5. Митний Кодекс України від 13 березня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2012. — № 44-45, № 46-47, № 48. — Ст. 552.

6. Питання Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення: постановою Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 1996 р. № 1247 // Офіційний вісник України. — 2008. — № 59. — Ст. 2013.

7. Рекомендації громадянам України щодо ввезення в Україну засобів індивідуального захисту з країн-членів ЄС: Оголошення Міністерства Закордонних Справ України від 14 липня 2014 р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/press-center/notes/2636-rekomendacii-gromadyanam-ukrajini-shhodo-vvezennya-v-ukrajinu-zasobiv-individualynogo-zahistu-z-krajin-chleniv-jes>

8. Про Державну фіскальну службу України: постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 // Офіційний вісник України. — 2014. — № 55. — Ст. 1507.

УДК 342.95

Опалинський О. В., студент 5 курсу судово-адміністративного факультету НУ «ОЮА»

Деякі аспекти тимчасового зберігання товарів під митним контролем

Інститут тимчасового зберігання являється важливою складовою здійснення зовнішньоекономічної діяльності, який сприяє прискоренню та спрощенню митних формальностей. Стаття висвітлює окремі аспекти тимчасового зберігання товарів під митним контролем, наводить перелік об'єктів, на яких можливе їх розміщення, визначає вимоги до утримувачів відповідних об'єктів а також наводить проблемні аспекти законодавчого регулювання діяльності останніх.

Ключові слова: митне оформлення, тимчасове зберігання, склад тимчасового зберігання, митний склад, митний контроль.

Інститут временного хранения является важной составляющей осуществления внешнеэкономической деятельности, который способствует ускорению и упрощению таможенных формальностей. Статья освещает отдельные аспекты временного хранения товаров под таможенным контролем, приводит перечень объектов, на которых возможно размещение, определяет требования к держателям соответствующих объектов, а также приводит проблемные аспекты законодательного регулирования деятельности последних.

Ключевые слова: таможенное оформление, временное хранение, склад временного хранения, таможенный склад, таможенный контроль.

Institute of temporary storage is an important component of foreign economic activity, which helps to speed up and simplify customs formalities. The article describes some aspects of temporary storage of goods under customs control, directs the objects where such placement is possible, defines the requirements for holders of the relevant objects and provides the problematic aspects of legislative regulation of these objects.

Keywords: customs clearance, temporary storage, temporary warehouse storage, customs warehousing, customs control.